

2. vlna ženského hnutí

Úvod

Periodizace ženského hnutí

- 1. vlna: do získání hlasovacího práva
- 2. vlna: od 60. do cca 80. let 20. století (případně dosud)
- 3. vlna?: od konce 80. let 20. století?

Problematika I. vlny ŽH:

- Vzdělání žen
- Právní postavení žen
- Hlasovací právo

Problematika II. vlny ŽH:

- “Personal is political.” (Osobní je politické.)
- Analýza patriarchátu a snaha o změnu z hlediska:
 - Reprodukce
 - Sexuality
 - Kulturních reprezentací

Problematika III. vlny ŽH:

- Zatím se literatura neshoduje v názoru, zda vůbec lze hovořit o III. vlně.
- Destabilizace tradičních představ o genderu (performativita, transgender).
- Vyrovnání ekonomických nerovností.
- Vyrovnání nerovností založených na rasovém původu.

Historický kontext II. vlny:

- Protestní hnutí a politický aktivismus 60. let:
- Hnutí za občanská práva (Civil Rights Movement)
- Hnutí za nukleární odzbrojení (CND) a hnutí hippies
- Environmentalistické hnutí

“Textový” počátek:

- Betty Friedan, *The Feminine Mystique* (1963)
- “Problém beze jména.”
- Ztráta identity, nemožnost realizovat celý lidský potenciál.
- Zaměření na bílé středněstavovské ženy.

Strategie II. vlny:

- “Consciousness-raising groups”
- Politický aktivismus: demonstrace, pochody, “nálepkové” kampaně.
- Zakládání nevládních organizací: osvětová činnost, lobbying, působení na média a zakládání vlastních, podpůrná činnost pro ženy.
- Akademický feminismus a vzdělávání.

Analýza patriarchátu:

- Kate Millett, *Sexual Politics* (1969)
- 8 rovin sexuální politiky:
- Ideologická
- Biologická
- Sociologická
- Třídní
- Ekonomická a vzdělávací
- Antropologická (mýtus a náboženství)
- Psychologická
- Fyzické síly

Příklady feministické perspektivy ve vědě:

- Antropologie: Sherry Ortner, “Má se žena k muži jako příroda ke kultuře?” (1974)
- Kulturně všeobecná druhořadost ženy vyplývá ze spojování ženy s přírodou, která je vzhledem ke kultuře považována za podřadnou. Symbolem kultury a civilizace je muž, který přírodu ovládá.

Sociologie:

- Dale Spender, “Jazyk z dílny mužů” (1980)
- Struktura i terminologie sociologie pokrývá pouze mužské vidění, přičemž vynechává ženy.
- Např.: sociologie chápe práci jako něco, co dělají muži, čímž zneviditelňuje práci, kterou dělají ženy.

Kulturní teorie:

- Laura Mulvey, “Vizuální slast a narativní film” (1975)
- Vychází z psychoanalýzy.
- Narativní film je konstruován mužským pohledem: pohled muže za kamerou, pohled diváka, pohled muže-spoluherce.
- Estetika filmu není genderově neutrální, ale celou svou strukturou využívá genderových rozdílů.

Literární teorie:

- Elaine Showalter, “Pokus o feministickou kritiku” (1979)
- První pokus o zformulování feministické teorie literatury (v oboru teorie nesmírně důležitá pro legitimizaci).
- Feministické čtení, gynokritika.

Historie:

- Joan Kelly-Gadol, “Měly ženy nějakou renesanci?” (1977)
- Zpochybňuje univerzálnost tradiční periodizace dějin.

Diferenciace na feminismy:

- Liberální feminismus
- Socialistický feminismus
- Radikální feminismus
- Ekofeminismus
- Lesbický feminismus
- Černošský feminismus

Dosah II. vlny ŽH:

- Otevření diskuse nad přetrvávajícími nerovnostmi mezi muži a ženami a otázek sexuality (heterosexuality i homosexuality).
- Zlepšení legislativy ve směru k vyrovnání nerovností, větší přístup žen ke vzdělání i politickému zastoupení.
- Mobilizace vědomí žen.
- Otevření cesty k mužské sebereflexi (kritická mužská studia).
- Rozšíření feministického zájmu mimo západní civilizaci.
- Vnesení genderové perspektivy do vědy.